

İnsan yazını kəşf etməsəydi, yəqin ki, həyat çox məzəmsuz və maraqsız olardı. Çünki yazı ilə insanlar gördüklərini, bildiklərini gələcək nəsillərə ötürürlər.

Bəşər nəslinin taleyinin, ümumiyyətlə, insanlığın inkişaf yolunu biz yazılarla öyrənirik. Bununla da həyatın daha üstün, daha yeni inkişafına yol açırıq. Qobustan qayaları üzərində həkk olunanlar qədim dünya haqqında bizə bilgiler verir. İlk insanın yaşayışı, həyat tərzi, öyrənilən təbəqələrlə insanın dəyişmələri haqqında məlumat verir. Azıx mağarası, Damcılı, Cəbrayıl ərazisindəki Divlər sarayı, Lerikdəki Üzeyir mağaraları... elə Azərbaycan ərazisinin qədim tarix kitabı kimi get-gedə daha çox maraq kəsb edir. Bir sözlə, yazı bəşər nəslinin ən böyük kəşfi kimi keçmişin qaranlıqlarına işıq salır, gələcəyin daha aydın və daha rahat yolunu göstərmək vasitəsi olaraq bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Hər bir ziyalı üçün vacib olan ən üstün missiya bundan ibarətdir ki, o, zamanına, yaşadığı dövrə münasibət bildirsən. Gələcək nəsillər də bu münasibət əsasında ayrı-ayrı dövrlərin təbiətini mənimsəyə bilsin.

Şəddat Cəfərov kifayət qədər məşhur olan, tanınan naşirdir. Poliqrafiyanın nəzəri əsaslarının öyrənilməsində mühüm xidmətləri var. Tale ona kitablara işləmək, müəlliflərlə ünsiyyət imkanı bəxş edib. Hər bir insan yaşadığı dövrün böyük kitabında ayrıca bir səhifədir. Onun maraqlı, cəmiyyət üçün faydalı olan tərəflərini görmək və yazmaq əslində ziyalının mənəvi borcudur.

Biz bir çox müəlliflərin həyatlarının görünməyən tərəflərini müasirlərinin onlara münasibətlərini ifadə edən yazılardan öyrənirik. Bu mənada Şəddat Cəfərov da rəngarəng insan qalereyasında ən maraqlı müşahidəçi kimi diqqəti cəlb edir. Hər kəs həyatının bir mərhələsindən sonra dönüb keçmişinə baxır. Yaddaşında qalan obrazları xarakterizə edir. Kimin necə yaşadığını, hansı keyfiyyətlərə sahib olduğunu xatırlayır. Bundan çıxan nəticələr haqqında düşünməli olur.

Bütün zamanlarda yaradıcı adamların əsərləri nə qədər maraq kəsb edərsə, onların şəxsi həyatları da sonrakı nəsillərdə xüsusi maraq doğurur. Əsərlərini oxuyub zövq aldığımız, bəlkə də həyatımıza əvəzsiz məzmun bəxş edən kitablardan aldığımız təəssürlərə görə biz müəlliflərə borcluyuq. Beləliklə, Şəddat Cəfərovun həyat və yaradıcılıq yolunda onun tanıdığı insanlara münasibəti, onların nəşr etdiyi kitablarını dəyərləndirmək üçün yazdığı qeydlər zaman keçdikcə daha çox maraq kəsb edəcək.

Uzun müddətdir ki, Şəddat Cəfərov "Kredo" qəzeti ilə əməkdaşlıq edir. Redaksiyamızda çalışan, bizimlə yaradıcılıq ünsiyyətində olan çoxlu müəlliflərin kitablarının naşiri olub. Onun bir üstün cəhəti var ki, tək-cə kitablara nəşr etməklə öz işini bitmiş hesab etmir. Müəlliflə canlı ünsiyyəti dostluğa çevrilir. Ən başlıcası, nəşr etdiyi kitablar haqqında düşüncələrini də qələmə alır. Bu da onun yaradıcılığının xüsusi bir tərəfi kimi diqqəti cəlb edir.

Əvvəllər də qeyd etdiyimiz kimi Şəddat Cəfərov mətbuata, elmə, jurnalistikaya və nəhayət, ədəbiyyata nəşriyyat işindən gəlib. Poliqrafiyada müəyyən təcrübə qazandıqdan sonra bu sahənin elmi mahiyyətinə varıb. Dəyərli elmi əsərləri ilə poliqrafiyanın Azərbaycanda nəzəri əsaslarını monoqrafiyalara çevirib və bu sahədə demək olar ki, məktəb yaradıb. Respublikanın bir çox adlı-sanlı poliqrafçıları onun yetirmələridir. Sonralar nəhəng nəşriyyat müəssisələrinin, böyük mətbəələrin rəhbəri olub. Fəaliyyət sahəsini daha da genişləndirib. Xeyli müddət qəzet çapı işinə

də nəşriyyat direktoru kimi nəzarət edib. Hələ Rusiyada (Ulyanovski şəhərində) dövrün nəhəng nəşriyyatlarından birinə də başlıq edib. İstər-istəməz sosial problemlərin müşahidəçisi olub. Düşüncələrini, qənaətlərini, bir sözlə, jurnalist fəaliyyətinə çevirib.

Təbiətində güclü yumor hissi var. Maraqlı əhvalatları ustalıqla hekayələrə çevirə bilir. Buradan da onun yazıçılıq dövrü başlanır. Hekayələr kitabları MDB məkanında müxtəlif ölkələrdə çap olunub. "Kredo" qəzeti ilə yaxından əməkdaşlıq onun ədəbi publisistik yaradıcılığına da təkan verib. Beləliklə, illər ötdükcə Şəddat müəllimin rəhbərliyi ilə nəşr olunan kitablar haqqında onun ədəbi düşüncələri də ardıcıl yazıldı. İndi elə bir vaxt gəlib çatıb ki, yazılanları bir araya gətirmək, kitablara cəm etmək üçün kifayət qədər əsas var. Yazılmış və ardıcıl olaraq "Kredo" qəzetində çap olunmuş yazıları bir araya gətirərək məlum oldu ki, materiallar bir cildə sığan deyil. Ona görə də Şəddat Cəfərovun ədəbi düşüncələrini ardıcıl olaraq cildlərə tərtib etməyi qərara aldıq.

Oxuculara təqdim olunan yeni toplu Şəddat müəllimin ədəbi düşüncələrinin ikinci cildi kimi nəzərdə tutulur.

Şəddat Cəfərov müdrik adamdır. Təkcə ədəbi dostluqda yox, elə şəxsi həyatında da, canlı ünsiyyətində də mehribanlığı və qayğıkeşliyi ilə diqqəti cəlb edir. 15 ildən çoxdur ki, mənim də kitablarımın naşiridir. Ən başlıcası, nəşr etdiyi kitablarım haqqında dəyərli mülahizələrini yazmağı da unutmur. Elə bu cildə də onun qələmindən çıxmış bir çox yazılar daxil edilib ki, mənim kitablarım barədədir. Bu, əlbəttə, mənim qəlbimə qürur hissi bəxş edir. İndi təzədən həmin yazılara da diqqət verirəm. Bu yazılarda onun səmimi və isti münasibətini duyuram. Xüsusilə mənim 60 illik yubileyim

li yazılarını "Kredo" qəzetinin səhifələrində izləyirdim. Axı mən özüm də "Kredo" qəzeti redaksiya heyətinin üzvüyəm". Göründüyü kimi müəllif kitaba münasibətini həm də aramızdakı şəxsi əlaqələrdən gələn hörmətli duyğularla bağlayır. Həqiqətən, o, "Kredo" qəzeti redaksiya heyətinin üzvü kimi qəzetin qayğılarını da unutmur. Bir çox hallarda, yəni qəzet üçün kəskin problemlər yarananda dəyərli məsləhətləri ilə yanımızda olur. Qəzetin nəşrinin dayanmaması üçün imkanlarını əsirgəmir. Yaxından ünsiyyət bağladığı hər kəsə təlqin edir ki, "Kredo" qəzetinə abunə olsun. Yaxud müvafiq elanların qəzetdə çap olunmasını da təmin edir. Bu da, əlbəttə qəzetin yaşaması üçün vacib olan stimullardandır.

Elə "Əli Rza Xələfli - 60" adlı üç cildliyin ikinci cildi haqqında (birinci cild haqqında onun qeydləri əvvəlki kitabda dərc olunub) danışarkən istər-istəməz Sabir Bəşirovun tərtibçi müəllif obrazını

Ön söz əvəzi: yazılan qalar

ərəfəsində "Əli Rza Xələfli - 60" adlı üç cildliyin mükəmməl nəşri onun diqqət və qayğısının bəhrəsi olaraq nəşr olunub. Onu da deyim ki, həmin üç cildliyin tərtibçisi və "ön söz"ün müəllifi çox istedadlı filosof-tənqidçi Sabir Bəşirov idi.

Sabir Bəşirov "Kredo" qəzetini ardıcıl olaraq izləyirdi. Əslində elə həmin 3 cildliyin nəşrə hazırlanma ideyası da onun özündən gəlirdi. Kitab nəfis şəkildə üç cildə çap olundu. Doğrusu, həmin üç cildliyin yüksək poliqrafik nəşri kitabçılıq sahəsinin uğurlarından biri kimi diqqəti cəlb edir. Bu da, əlbəttə, Şəddat Cəfərovun özünün şəxsi diqqət və qayğısı ilə bağlıdır. Bir müddət sonra Şəddat Cəfərov həmin üç cildlik haqqında təəssürlərini yazacağını bildirdi. Bu məni çox sevindirdi.

İlk yazı "Sənətkar və söz: zamanın güzgüsündə" adı ilə bizim "Kredo" qəzetində çap olundu. İndi həmin yazının mahiyyətinə, məğzində varanda Şəddat Cəfərovun sözə, kitabə ləyaqətli münasibətini duymaq məndə fərəh hissi doğurur. Onu da deyim ki, Şəddat Cəfərovun kitablar haqqında rəyləri, düşüncələri sanki canlı insanla ünsiyyət təsiri bağışlayır. Bu da onun yazılarının oxunaqlı çıxmasında mühüm əhəmiyyət kəsb edir: "Mən Əli Rza Xələflinin 60 illik yubileyi ərəfəsində onun yaradıcılığı haqqında yazılmış məqalələrin bir araya toplanmasının ideya müəllifiyəm. Çünki uzun illər dostluq etdiyim, sıx yaradıcılıq əlaqələri saxladığım və "Kredo" qəzetinin baş redaktoru və naşiri kimi onun gərgin ədəbi fəaliyyətini yaxından müşahidə edirdim. Dövrümüzün görkəmli ədəbi simalarının onun yaradıcılıq taleyi ilə bağ-

diqqətdə saxlayır və bu barədə yazır: "Əlbəttə, kitabın tərtibçi müəllifi görkəmli filosof-tənqidçi Sabir Bəşirovun dəyərli zəhmətini də burada ayrıca qeyd edirəm. Uzun illər ərzində "Kredo" qəzetinin səhifələrinə səpələnmiş yazıları bir araya gətirmək, həmin qeydlərin çap olunduğu nömrələri, tarixləri xronoloji ardıcılıqla düzmək böyük zəhmət tələb edir. Amma bu ağır zəhmətin sonunda Xələflinin sənətkar obrazı müasirlərinin düşüncə mühitində kifayət qədər öz əksini tapır". Şəddat Cəfərov yeri gəldikcə, yazılarında müəlliflərin mənə hissiyatlı münasibətini də unutmur. Beləliklə, biz onun qeydlərində həm tərtibçi müəllif Sabir Bəşirov, həm də ayrı-ayrı müəlliflərin maraqlı yazılarına isti münasibətini də duyuruq.

Mən Şəddat müəllimin qeydlərində bir məqamı da müşahidə etmişəm. O, hər hansı bir müəllif haqqında danışarkən digər müəlliflərlə də yaradıcılıq əlaqələrini unutmur. Adlar çəkir, həmin adların mahiyyətinə varır, onun ədəbiyyatımızdakı yerini göstərməyə çalışır. Bu da istər-istəməz oxucu marağının təminatına çevrilir. "Əli Rza Xələfli - 60" kitabının II cildində "Dağ çiçəyi" imzası ilə bir müəllifin essesi verilib. Həmin essədə müəllifin mənə səmimi münasibəti kövrək notlarla əks olunur. Bu da Şəddat müəllimin diqqətini cəlb edir və həmin essədə bir parçanı nümunə olaraq göstərir: "8 ildən çoxdur ki, səni tanıyıram. Səninlə tanışlıq mənə çox şey öyrətdi. Özümə inamım artdı, ədəbiyyatı, ən başlıcası, sözü daha çox sevdim, sözün qiymətini anladım. Dünyanın ən gözəl, ən səmimi, ən ali, təmiz, sevgi dolu hissələrini mənə yaşatdın. İnsanın həyatında onu

yaşadan sehirli bir güc mənbəyi olmalıdır. Məncə, bu güc mənbəyi onun sevgi ələmi ilə bağlı olmağındadır. Yoxsa insan digər canlılardan fərqlənməz. Axı onlar da artırlar, çoxalırlar, bala böyüdürlər. Axı biz insanıq, bizim hissələrimiz var. Sənin sözlərinlə desək, insanlar bədbəxtliyi fiziki, cismani şikəstlikdə, qəzadə, ölümlərdə, maddi məhrumiyətlərdə, kasıblıqda görürlər. Bir zamanlar mən də belə düşünürdüm. Amma sənin dünyana daxil olandan sonra başa düşdüm ki, heç də belə deyilmiş. Kimin sevməyi ürəyi yoxdursa və sevməyi bacarmırsa bədbəxt odur". Açıqı, bu qeydləri indinin özündə də həyəcanla xatırlayıram. Bu da onu göstərir ki, həyatın bir parçası yazılarda həmin dövr, zaman, həyat haqqında kifayət qədər dolğun təsvir yaradır. Həyat o zaman maraqlı olur ki, ötüb-keçən anlar insanın mənəvi mühitinin əks-sədasi kimi görünür. Açıqı, həmin essədə bir parçanı indi Şəddat Cəfərova minnətdarlıq duyğuları ilə nəzərdən keçirdim.

Ş.Cəfərovun maraqlı bir yazısı da var: "Xələflinin düşüncə saati" adlanır. Həmin yazının son abzasının oxucuda müəyyən təsir buraxacağını nəzərə alıb, gəldikdən burda misal gətirməyi vacib hesab etdim: "Kitabdakı çoxlu yazıları xarakterizə etmək, təhlil etmək olardı. Ancaq bir qəzet məqaləsi üçün elə bu yazdıqlarım da bəs edər. Sabir Bəşirov dəyərli "Ön söz"ünü bu cümlələrlə tamamlayır: "Yubiley tədbirində Xalq yazıçısı, böyük sənət ustadımız Anar Ə.R.Xələfliyə qiymətli hədiyyələr sırasında bir qol saati də bağışladı. Zənnimcə, bunun da böyük rəmzi mənası var. ...Xələflinin düşüncə mexanizmi ahəngdar və ədəbiyyətə hesablanmış saata çox bənzəyir". Bəli, saat işləyir. Nə qədər ədəbiyyət var, saat da ürəklərin ritmi kimi döyünəcək. Bu da Xələflinin düşüncə saati.

Bu saatin ahəngdar ritmini duymaq bizə sonsuz estetik zövq bəxş edir". Zənnimcə, təəssürat kifayət qədər aydındır. Elə bu yazını Şəddat Cəfərovun özünün də düşüncə saatının bəhrəsi kimi qəbul etmək olar. Sərrast başlıqlar, ayrı-ayrı mətnlərdən götürülmüş dəqiq parçalar onun yazılarının oxucu marağını təmin edir: "Sözün döyüşçü gücü", "Nə qədər söz var", "Sabir Şirvanın söz ömrü", "Vətən aşığı, söz sevdalısı" kimi yazılar ədəbi-publisistik düşüncə janrının ən dəyərli nümunələri kimi oxunur.

Elə "Vətən aşığı, söz sevdalısı" yazısında Hüseyin Kürdoğlu taleyinə münasibət bizim ruhumuzu səfərbər edir. Müəllif ayrı-ayrı poetik parçaları yazıya alır. Həmin parçalarda biz sanki sənətkarların döyünən ürəyini hiss edirik. "Dağdan dənizə doğru söz yolu" qeydlərində Nəcməddin Mürvətovun yaradıcılıq yolundan bəhs edir.

Şəddat Cəfərov təbiət etibarını ilə qaynar insandır. Onu həmişə yaradıcı insanların mühitində görmək olar. Özü də hər vaxt, hər bir görüş onun üçün bir təəssürat yazısı kimi əbədiləşir. "Lənkəran görüşləri" silsiləsindən qeydlərini oxuyarkən cənub bölgəsində yaşayan ziyalıların yaradıcılıq yolu ilə tanış oluruq. O, Sevda Əlibəylinin kitablarını da unutmur. Yaxından tanıdığı müəllifin yaradıcılıq yolu onun üçün maraqlı yazı mənbəyi olaraq diqqəti cəlb edir. Şəddat Cəfərov görkəmli alim və şair Hikmət Mahmudu da yaxşı tanıyırdı.

(Davamı 9-cu səhifədə)

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Elə Şəddat müəllimin köməkliyi ilə H.Mahmudun yaradıcılıq yolundan bəhs edən “Özü hikmət, sözü hikmət” adlı kitab da nəşr etdik və Şəddat müəllim də həmin kitab haqqında “Hikmət Mahmudun özü və sözü” adlı dəyərli bir yazı yazdı. İndi Şəddat müəllimin kitabının səhifələrini çevirdikcə həmin yazını da minnətdarlıq duyğuları ilə xatırlayıram. Şəddat Cəfərov həssas bir müəllif kimi həm Hikmət Mahmudun yaradıcılıq yolunu yüksək qiymətləndirir, poeziyasını incələyir, həm də mənim Hikmət Mahmudun yaradıcılıq yolundan bəhs edən kitabıma yüksək dəyər verir.

Əsas odur ki, Şəddat Cəfərov öz qeydlərində Hikmət Mahmudun tək-cə şair, alim portretini yaratmır, həm də onun hansı mənəvi dəyərlərə tapındığına münasibət bildirir. Ən başlıcası, qabaqca Hikmət Mahmudu haradan, necə tanıdığını oxucuya çatdırır. Bu da oxucuya Hikmət Mahmudun obrazını elə Şəddat Cəfərovun qələmindən qavramağa kifayət edir: “*Hikmət Mahmud (Hikmət İsmayıl oğlu Mahmudov) Azərbaycanın görkəmli elm xadimi olduğu kimi, həm də kifayət qədər tanınmış, sevilən bir şair idi. Təbiət etibarilə çox yumşaq, ünsiyyətçi, ən müxtəlif mövzularda maraqlı müsahib idi. Onunla mənim tanışlığım çox uzun illər bundan əvvəl hələ onun ilk kitabı çap olunarkən baş tutmuşdu. O vaxt mən də gənc idim, Hikmət Mahmud da kifayət qədər gənc idi. Onu da deyim ki, həmyaşid olduğumuz üçün münasibətlərimiz tez istiləşdi. Onun ilk kitabının çapı ilə bağlı yadımda qalan bir-iki məqam var ki, onu elə bəri başdan demək istəyirəm*”. İlk baxışdan sadə həqiqətlərdir. Müəllif öz məqaləsində demək olar ki, hansısa bir fəlsəfəçilik etməyə lüzum görmür. O sadəcə Hikmət Mahmudu necə, haradan və nə vaxt tanıdığına dair məlumatlar verir.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Hikmət Mahmudun gənclik, cavanlıq dövrü Sovet hakimiyyəti illərinə təsadüf edib. Bu o dövr idi ki, nəşriyyata təqdim olunan kitabda görək ilk şair Lenindən, partiyadan, oktyabrdan olaydı. Ancaq Hikmət Mahmud təbiət etibarilə fərqli adam idi. Məhz Şəddat Cəfərov da öz qeydlərində Hikmət Mahmudun bu fərqli mənəvi mühitinə çox dəqiqliklə aydınlıq gətirir: “*Hikmət Mahmudun geoloq alim idi. Hətta Nebitdağda qızıl yataqlarının kəşfi də onun adı ilə bağlıdır. Bu səbəbdən çox tez məşhurlaşmışdı. Onu da deyim ki, özünə kifayət qədər güvənli cavan idi. Kitabını nəşrə verəndə məlum oldu ki, onun kitabında “Lenin”, “partiya”, “oktyabr” mövzularında bir misra da yoxdur. Kitab isə mətbəəyə qədər gəlib çatmışdı. Necə oldusa, kitabı geriə istədilər. Müəyyən müddətdən sonra o, kitabının heç bir dəyişiklik edilmədən nəşrinə icazə ala bildi. Bunu ona görə xatırladıram ki, təbiətən azad adamlar hər bir çətinlikdən son nəticədə çıxış yolu tapa bilir. İndiki gənclərin qarşısında bir balaca maneə çıxan kimi mübarizə aparmaq əvəzinə az qala həyatdan küsürlər*”. Şəddat Cəfərovun bu qeydlərinin sonuna diqqət etsək, onun mülahizələrinin necə ibrətli bir sonluqla bitdiyini də görürük. Müəllif zəngin həyat yoluna, iş və zəhmət təcrübəsinə güvənərək insanlar haqqında fikir yürüdür. Kimin necə, hansı xasiyyətdə, xarakterdə olduğuna diqqəti yönəldir. Başqa sözlə, gənclərə dəyanət aşılamağa çalışır. O istəyir ki, hər bir gənc özünün mənəvi mühitində kimliyini dərk eləsin. Konkret olaraq Hikmət Mahmudun timsalında bugünkü gəncliyə tələq edir ki, onlar əzmkar olsunlar, davamlı olsunlar, güclü olsunlar,

maneələrə qarşı müqavimət göstərə bilsinlər. Yalnız bunun sayəsində özlərinə uğur qazana bilərlər.

Düşünürəm ki, Şəddat Cəfərov kimi söz-sənət adamları əslində bir həyat məktəbidir. Onların keçdikləri yol həmişə öyrənilməlidir. Alınan nəticə yeni gəncliyin xarakterində, təbiətində öz əksini mütləq tapacaq. Bu və ya digər şəkildə görünəcək.

“Poeziya sirlər məkanıdır” adlı qeydlərində tanınmış şair, alim Elşad Səfərlinin “Bir yalquzaq təklyi” şeirlər kitabı üzərində düşüncələrini qələmə alıb. O, konkret olaraq haqqında danışacağı müəllifdən əvvəl, ümumiyyətlə, dövrünün mənəvi mühitini əks etdirən görkəmli söz-sənət adamları haqqında da mülahizələrini bildirir. Onun həyatının ən uğurlu tərəfi bundan ibarətdir ki, o, öz müşahidələrini yazıya gətirə bilir: “*Kitablarla bağlı bir müşahidəm də var. Görmüşəm ki, diqqətli oxucu kitabın maraqlı yerlərini işarələyir. Diqqətini cəkmən mətn üzərində düşünür. Əxz elədiyi mənanı sonra öz nitqinə gətirir, mövzuya çevirir. Həmin kitab başqasının da əlinə düşəndə o da özünə uyğun məntələri işarələyir. Beləliklə bir kitabın üzərində müxtəlif dünyagörüşlü, fərqli düşüncəyə sahib adamların izi qalır. Məhz bu mənada mən kitabı abidə hesab edirəm. Fəal müəlliflər, istedadlı yazıçılar, şairlər, cəmiyyətin həyatı ilə yaxından nəfəs alan publisistlər öz kitablarında dövrə, zamana münasibətlərini, həyat həqiqətlərinin təfsirini verirlər. Ona görə də hər hansı bir oxucu bu və ya digər dərəcədə kitabın məntələri arasında özünü görür*”. Şəddat müəllim hər bir kitabı özünün qeyd etdiyi kimi mənəvi abidə hesab edir. Başqa sözlə, onun təbiətində bir kitabı sitayiş də var. Sözü ilə, düşüncələrə təsir edən müəllimlərlə ilə oxucularının mənəvi mühitinə nüfuz edir. Zənnimcə, Şəddat müəllimin bu tipli müşahidələri bütün zamanlar üçün gərəklidir. Ən müxtəlif adları, ünvanları biz onun yazılarında axıra qədər müşahidə edə bilirik. Görünür, bu artıq onun üçün bir yaradıcılıq üslubudur.

Açıqı, Şəddat müəllimin mənəvi arenasında olan müəlliflər qalereyasının mənzərəsini görmək adamda bir qibtə hissi doğurur. O, müxtəlif üslubların, müxtəlif yaradıcılıq metodlarının, hətta müxtəlif janrlarda yazan müəlliflərin sanki xüsusi bir mərkəzini yaradır. Biz onun mühitində müxtəlif qələm sahiblərini görə bilirik: “*Mənim kitabçılıq fəaliyyətimdə bir çox müəlliflərlə təkrar-təkrar görüşlərim olub. Zəlimxan Yaqubun adı ilə bağlı çoxlu kitablar nəşr etmişəm. Yədulla Ağazadənin, Ağacəfər Həsənlinin, Ağamir Cavadın, Balayar Sadiqin, Sevda Əlibəylinin təkrar-təkrar kitablarını çap etmişəm*”. Bir neçə abzasın içərisində nə qədər adlar ehtiva olunub. Bir az diqqət yetirsək, ayrı-ayrı cümlələrin hər birində nə qədər məlumat, informasiya toplandığını da görürük. Elə buradaca onu da qeyd edim ki, Şəddat Cəfərov Elşad Səfərlinin yaradıcılığını həmişə diqqətdə saxlayır. Onun 20-dən çox kitabını nəşr etdiyini, bir neçə dəfə ayrı-ayrı yazılarında da məlumat kimi oxumuşam. Bu da onu göstərir ki, o, ünsiyyətində olduğu kimi yaradıcılıqda da münasibət davamlılığına malikdir.

Nəhayət, onu qeyd etmək istərdim ki, Şəddat Cəfərovun bütün yazılarında insanın təbiətinə xeyirxahlıq aşılamaq istəyi var. Bu əslində cəmiyyətə böyük xidmətdir. İnsanlığı qorumaq cəhdidir.

Şəddat müəllim mənəvi mühitini yazısı ilə cəmiyyətə təqdim edə bilir. Çünki o, tam inanır; əbədi olan yazıdır, yaradıcılıqdır, sözdür, sənətdir.